

Heimsins
fyrsta
ráðfrúa
skrivaði
fyrstu
tíðar-
greinina

*Heimsins fyrsti
kvinnuligi
stjórnarlimur
skrivar tíðargrein
í fyrstu útgávuni
av Sosialinum*

Í fyrstu útgávu av Sosialinum er ein tíðargrein um Karl Marx. Høvundur er Nina Bang, sum var ráðfrúa í undirvísingarmálum í stjórnini hjá Thorvald Stauning frá 1924-26. Hon er fyrsti kvinnuligi stjórnarlimur í heiminum, sum hevur sitið í eini demokratiskari stjórn.

Ninga Bang varð fødd 1866 í Keypmannahvn. Hon doyði í 1928.

Hon var politikari, ráðfrúa í undirvísingarmálum fyri Javnaðarflokkinn, søgufrøðingur, socialistur og marxistur.

Nina Bang var fødd í einum konservativum umhvørvi. Foreldrin vóru »stabshornblæser, krigsråd Heinrich August David Ellinger« og Charlotte Ida Friederike Preuss. Nina Bang giftist í 1895 við Gustav Bang, sum var politikari og sat í leiðsluni í Javnaðarflokkinum til hann doyði í 1915. Hon var systir konservativa politikaran H. O. G. Ellinger, men tey vóru á ongan hátt samd politiskt.

Nina Bang fekk áhuga fyri politikki og fór at skriva í Social-Demokraten. Í 1913-1918 umboðaði hon Javnaðarflokkinn í býráðnum í Keypmannahavn.

Nina Bang verður umrødd í bókini »Det 20. århundrede – De 100 mest betydningsfulde personer i Danmark«.

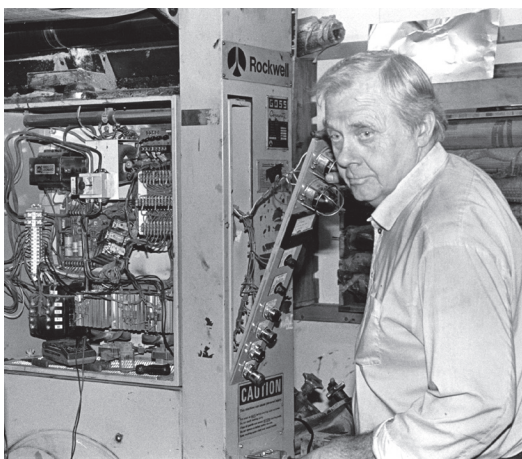
Vor Kronik.
I Dag fortæller fhv. Undervisningsminister, Fru Nina Bang om Karl Marx.
Paa denne Plads i Bladet vil vi ogsaa i Fremtiden nu og da bringe Artikler fra Ind- og Udland, skrevet af Socialdemokratiets bedste Penne.

Prentaður ymsastaðni – men mest á egnari prentsmiðju

Fyrsta prentsmiðjan hjá Sosialinum var í Losjuni á Tinghúsvegnum í Havn. Sosialurin oq Nema eiga í dag einastu blaðprentsmiðju í landinum

Prentsmiðjan á Heygsbreyt. Her var Sosialurin prentaður frá 1954 til 1977.

Jarlevur Hilduberg prentari á Sosialinum frá 1982-1998

Modernaða prentsmiðjan hjá Prentmiðstøðini

EIRIKUR LINDENSKOV

Fyrstu eintøkini av Sosialinum vórðu prentað í Losjuni í Havn. Tá blaðið varð stovnað í 1927, keypti blaðið eina gamla prentmaskinu frá Frederikshavn Social-Demokrat.

Bethuel Jensen, sum var prentari á Sosialinum, keypti prentmaskinuna og bygdi sær prentsmiðu í J. Brocksgøtu í 1931, og næstu árin varð Sosialurin prentaður á prentsmiðju hansara.

Í 1943 verður Sosialurin prentaður á prentsmiðjuni hjá Arnold Øster, sum prentar blaðið fram til 1954.

Tá byrjar eitt nýtt tíðarskeið hjá Sosialinum. Tá hevur Poul Karbech Mouritsen, vanligu nevndur Karbech, keypt prentsmiðjuna á Heygsbreyt, sum fyrr hevði prentað Tingakross og Dagblaðið.

Í 1964 keypir Javnaðarflokkurin

prentsmiðjuna frá Karbech, og har verður blaðið prentað fram til 1977, tá blaðið keypir eina sethús í Sjúrdargøtu 9. Tá verður farið frá blýggjprenti til off-set prent.

Dimmalætting hevði tá eina rotatiónspressu, og avtalað varð við Dimmalætting um at prenta Sosialin.

Royndirnar at broyta Sosialin til eitt tíðindablað í sjevtíðrunum settu eisini krøv um, at blaðið kom út fleiri enn tvær ferðir um vikuna. Roynt varð at fáa avtalu við Dimmalætting um at prenta Sosialin triggjar ferðir um vikuna. Men tað bar ikki til, vóru boðini frá Dimmalætting – ið sum einasta blað kom út triggjar ferðir um vikuna.

Á Sosialinum var hetta fatað sum kappingaravlaðing, og tí var farið undir fyrireikingarnar at keypa Sosialinum eina rotatiónsprentsmiðju.

Tosað varð við bankarnar, men har var eingin vilji. Hetta var ein ómøgulig uppgáva, sum bankarnir ikki vildu figgja. Tí varð farið uttanlands eftir figging, og 6. mars í 1982 kom fyrsti Sosialur út av nýggju prentsmiðjuni í nýggju blaðhúsunum á Argjum.

Socialurin kom nú út triggjar ferðir um vikuna, og næstu árin vaks sölun av bløðum.

Í 1990 varð gjørt av at geva Sosialin út fimm ferðir um vikuna.

Í áttatiárunum vóru triggjar rotatiónspressur í Føroyum. Umfram Dimmalætting og Sosialin, so hevði Dagblaðið eisini sína egnu rotatiónspressu og harafturat hevði 14. September ein gamla arkprentmaskinu.

Helst var tað politiska aggið, sum gjørdi, at bløðini ikki kundu semjast um eina felags prentsmiðju, tí ein einsamøll rotatiónspressu kundi sum einki

prenta alt, sum prentast kundi av bløðum í Føroyum.

Men í 2000 samdust Sosialurin og Dimmalætting um at leggja prentsmiðjurnar saman í eitt felag, P/F Prentmiðstøðina. Maskinurnar hjá Sosialinum vórðu fluttar niðan á prentsmiðjuna hjá Dimmalætting – sum hevði høli, ið vóru bygd til endamálið.

Samstarvið millum Sosialin og Dimmalætting um prentsmiðjuna gekk væl. Men tá Dimmalætting kom í figgjarligt óføri í 2010, yvirtók P/F Nema partapeningin í Dimmalætting, og síðani hevur ognarparturin hjá Dimmalætting í Prentmiðstøðini ligið hjá P/F Nema.

Í dag eiga Nema og Sosialurin Prentmiðstøðina – sum er einasta rotatiónsprentsmiðja í landinum.

Fingu gamla prentmaskinu úr Danmark

Tá fyrstu javnaðarfeløgini vórðu stovnað í Føroyum í 1925, Froðbiar Sóknar Javnaðarfelag og Suðurstreymoyar Javnaðarfelag, fór tey at tosa um at stovna eitt floksblað.

Frammanundan vóru bert tvey bløð, Dimmalætting og Tingakrossur, sum bæði høvdu egnar pertsmiðjur.

Tá var ikki vanligt, at fleiri politisk bløð høvdu somu

prentsmiðju, og hugsaðu javnaðarmenn sum so, at um teir skuldu fáa teirra politisku sjónarmið út til fólk, so noyddust tey at útvega sær eina prentsmiðju og fara undir blaðútgávu.

Undangongumenn í hesum vóru Mourentius Viðstein og Petur M. Dam, sum saman við øðrum fóru undir fyrireikingarna til hetta tiltak.

Við stuðuli frá danska Social-

demokratiska flokkinum fingur teir í lag, at tann gamla pressan á Frederikshavns Socialdemokrat, varð sett upp í Losjuni í Havn, har flokkurin hevði leigað sær innivist.

Anton Nicelsen, blaðstjóri á Frederikshavns Socialdemokrat, kom á vári í 1927 til Føroyar og við sær hevði han ein montør, sum setti pressuna upp. Blaðstjórin legði fyrstu bløðini til rættis saman við Mourentius Viðstein, ið fekk

starvið sum blaðstjóri á nýggja floksblaðnum, Føroya Social-Demokrat. Fyrst eintakið kom 24. mai í 1927.

Við prentsmiðjuni fingur tveir mans arbeiði í fyrstuni. Tað vóru Bethuel Z. Jensen, prentari og Carl Karbech Mouritsen, prentarlærlingur.